EX-STASIS 2010
THEALTER - Tolnai Világlexikona színház, zene, kiállítás, akadémia • nemzetközi színházi fesztivál

Mintha hajszál lenne a nyelveden

Tolnai Világlexikona – ez az idei THEALTER Fesztivál alcíme, vezérfonala. Tolnai Ottó, a Kossuth-díjas vajdasági író-költő a napokban ünnepelte 70. születésnapját, a 20 éves THEALTER tucatnyi, a munkái által inspirált előadással köszönti őt. Ilyen volt a fesztivál nyitóelőadása is, Urbán András*é A kisinyovi rózsa – avagy Manhattan* című darabja. Tolnai Ottóval a megnyitón beszélgettünk.

– Mennyire zavaró vagy zavarbaejtő önmagát látni ennek a fesztiválnak a középpontjában?

– Tulajdonképpen számomra ez nagy örömöt jelent. Nagyon meglepődtem, amikor meghallottam, és próbálom azt az energiát, amit ezektől az előadásoktól és előkészületektől kapok, valahogy felhasználni.

Úgy próbálom megoldani ezt a problémát, ami a hetvenedik születésnapomhoz kötődik, hogy mint mindig, hajnalonta felkelek, és nagy tempóban dolgozom. Valahogy inspirál ez a dolog. Az ember mit csináljon hetvenévesen? Ez nem egy ünnep, ezért próbálom erősen munka jellegűvé fordítani az asztalomnál.

Másrészt nagyon örülök ezeknek a kötődéseknek és ennek a sok fiatal embernek – épp most néztem a szentesiek próbáját. Különben is az az embernek a fő problémája, hogy folyamatosan létezzen az a valami, amit az irodalomban létrehoz. Az a hullámhossz, az az energia, az a sugárzás. Ez az alkalom segít engem abban, hogy ez az intenzitás folytatódjon, és én ezt próbálom kihasználni, próbálom rászerelni erre a Niagarára a saját dolgaimat és meghajtatni.

– Részt vett valamelyik előadás előkészületeiben is?

– Láttam Urbán előadásából egy próbát. Egyszer fölolvastam a versemből nekik, és nagy élmény volt látni, hogy amit én olvastam vagy írtam, azt ők hogy gondolják tovább. Érdekes, hogy amióta láttam az előadásuk egy változatát, azóta én is olvastam föl, és újra végig kellett gondolnom, hogy hogyan is olvassak. Nem rég az egyik unokám Satie-t zongorázott, és láttam, hogy Satie egyik utasítása az, hogy „úgy játszani, mintha hajszál lenne a nyelveden”. Ez azt jelenti, hogy pöszén. Én most úgy próbálom mondani a versemet, mintha egy hajszál lenne a nyelvemen. Valamiféleképpen egy izgalmas korszakába jutottam a saját versem interpretálásának. Noha épp most hallottam, ahogyan egyik fiatal költő barátom olvasta egy versemet, és egészen zavarba hozott, annyira jól csinálta. Egyrészt leutánozott, ironikusan viszonyult hozzám, másrészt valamit megtalált.

FOTÓ: RÉVÉSZ RÓBERT

– Az írásaira is hatott az, hogy a szövegei a színházzal találkoztak?

– Azt vettem észre, hogy különben is megvoltak a verseimben, írásaimban ezek a kis jelenetek, jelenettöredékek és a több fajta beszédmód. Mostanában azonban úgy érzem, hogy ezt plasztikusabban sikerül megcsinálnom, mivel itt vagyok a sok színházi ember között és sok színházi problémával találkozok. Azokban a verseimben, amelyeket most hoztam födél alá, fokozottabban jelen van ez a különös térszerkezet, amit mindig is próbáltam létrehozni. Úgy érzem, hogy most valamit sikerült lépni ebben.

Nagyon izgalmas helyzet ez számomra. Mert arról mit tud mondani az ember, hogy hetvenéves lett? De az, hogy sok fiatal próbál reagálni az írásaira, és előadást csinálni belőle, az gyönyörű. Örülök ennek a szituációnak.

„Mit képzelnek, kik képzelik és miért képzelik?”

• Balog József

A THEALTER mai programja
(július 17., szombat)

Janus Egyetemi Színház (Pécs) – Szegedi Egyetemi Színház: *Orfeusz* • Széchenyi tér (17:00 – 17:45)

Tolnai Jelen Kor: *„Ha mi lennénk Kosztolányi” – a Jelenkor folyóirat köszönti a hetvenéves Tolnai Ottót* (Vendégek: Tolnai Ottó, Mikola Györgyi, Esterházy Péter és Ágoston Zoltán) • Régi Zsinagóga (19:00 - 20:30)

Nyemcsok Éva Eső (Szeged) : *Zenedoboz – a vajdasági szív* • Régi Zsinagóga – udvar (20:30 - 20:40)

A Teatr Laboratorium 50 éve: dokumentumkiállítás • Kisszínház (20:45 - 20:55)

Pintér Béla és Társulata: *Szutyok* • Kisszínház (21:00 - 22:40)

Élőkép Társulat – Harmadik Hang Háza (Budapest): *(F)eltűnések – avagy egy-két sztereotípia a múltból* • Régi Zsinagóga (24:00 - 01:30)

A THEALTER FESZTIVÁL TÁMOGATÓI:

Szeged MJV Önkormányzata • Nemzeti Kulturális Alap • Oktatási és Kulturális Minisztérium • Pécs 2010 – Európa Kulturális Fővárosa • Szegedi Hőszolgáltató Kft. • Open Society Institute (OSI) • Szegedi Nemzeti Színház • Szegedi Környezetgazdálkodási Nonprofit Kft. • Szegedi Városkép Kft. • Román Kulturális Intézet • József Attila Kör (JAK) • Lengyel Intézet • Grotowski Intézet • Orlik Irodatechnika • Tisza Hotel

Médiatámogatók: delmagyar.hu • Factory Creative Studio • Magyar Színházi Portál www.szinhaz.hu

Partnereink: Grand Café • Híd Étterem & Bistro

EX-STASIS ● A THEALTER LAPJA
szerkesztő: Fazekas Gábor ● fotó: Révész Róbert
kiadja a MASZK Egyesület ● felelős kiadó: Balog József

‹ ‹‹ ‹‹‹ ‹‹‹‹ ‹‹‹‹‹ ‹‹‹‹‹‹ ‹‹‹‹‹‹‹ ‹‹‹‹‹‹‹ ‹‹‹‹‹‹‹‹ ‹‹‹‹‹‹‹‹‹ VISSZA! VISSZA! VISSZA!

EX-STASIS
ÖLÜNKBE HULLOTT VÁLLALKOZÁS
Bemelegítő beszélgetés Balog Józseffel, a Thealter '97 művészeti igazgatójával
Thealter
Szabad Színházak VII. Nemzetközi Találkozója
7th International Meeting of Free Theatres

Rovatunkban napról napra visszatekintünk a 20 éves THEALTER Fesztivál múltjába az EX-STASIS néhány cikkrészletén keresztül.

Ölünkbe hullott vállalkozás

Bemelegítő beszélgetés Balog Józseffel, a Thealter '97 művészeti igazgatójával

– Bemelegítés indul: Thealter…?

– Színtiszta imperializmus

– Imperializmus?! Homályosan bár, de ismerős a fogalom. Ha szíveskednél, erről egy kicsit bővebben…

– Azt jelenti, hogy egy adott cselekvésformán keresztül leigázod a helyeket és az embereket. Majd ezt a helyzetet megtartod, vagy megpróbálod kiterjeszteni. Ez most a hetedik fesztivál, ami a „kiterjedés állapotában” tart. Néhány ember baráti, és véletlenül ölünkbe hullott vállalkozásaként kezdődött, amikor mindannyian már túl voltunk azon, hogy megcsináljuk azt a színházi csoportot, ami művészeti területen hajtaná végre ezt a fajta leigázást és rabságban tartást. Ebben a váltóévben, 1990-91-ben jött a lehetőség, hogy fesztivált csináljunk. Akkoriban, úgy mondták – még nem volt ilyen általános megnevezés az „alternatív” – legyen alternatívája a Szegedi Szabadtéri Játékoknak. A felkérők adták a pénzt, s ezzel létrehozták saját konkurenciájukat úgy, hogy ettől a konkurenciától valójában nem kellett tartaniuk. „Ők” akkoriban egy hatezres, mára négyezres szabadtéri nézőtér, „mi” pedig néhány rom és pince vagyunk.

KIRNER

Két csevej

Geltz Péterrel beszélgetek…

– Miért fontos neked ez a fesztivál?

– Szerintem ez egy gyűjtőpont ebben az alternatív ügyben. Az, hogy kimozdul Pestről a dolog. Ennek a városnak jó a hangulata, jó az atmoszférája, és ez jó példa lehetne arra, hogy más városokban is megcsináljuk. Csak máshol nincs ilyen szervezettsége a dolognak, mert a Zsolték, meg a Balog már évek óta csinálják, és hallatlan a rutinjuk ebben. Egy fesztivált folyamatosan, évek alatt lehet csak kialakítani. Elég sok fesztiválon jártam már Nyugaton – ez most tényleg nem nyalás ennek az ügynek –, de úgy érzem – nem szakmai értelemben: kik vannak itt, milyen minőségűek az előadások stb… , – de ennek a szegedi fesztiválnak valóban világszínvonalú az aurája.

KW

1997